

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 564 sahifa,
1-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Milliy xarakter tushunchasining pedagogik va aksiologik talqini.....	10
<i>Usmonova Muattar Bahadirjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'zini o'zi anglashida muloqotning o'rni	14
<i>Yaxshiboyeva Zuhra, Pardayeva Munisa</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy usullari	17
<i>Dilsora Shodmonova</i>	
Педагогические предпосылки развития билингвизма у детей в дошкольных образовательных учреждениях	24
<i>Истамова Нигора Азимжановна</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida neyrogimnastika texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik asoslari.....	29
<i>Saidova Nigora Olimovna, G'ulomova Shaxnoza Abdusalom qizi</i>	
Jismoniy tarbiya va sport: iqtidorli yoshlarni tanlash, saralash va ularni maqsadli tayyorlashning zamonaviy yo'llari.....	32
<i>Muxamedjanov Shovkat Muxrumovich</i>	
Yoshlar ma'naviy-axloqiy tarbiyasida tarixiy xotira, milliy meros va qadriyatlardan foydalanishning pedagogik asoslari.....	36
<i>Nomozov Muhammadyusuf Meyliqul o'g'li</i>	
Sport tashkilotlarida rahbarlik qilish va boshqarish.....	40
<i>Artikov Xayrulla Baxtiyarovich</i>	
Formation and Development Stages of Terminology as a Scientific Discipline	44
<i>Lola Mannobova</i>	
Lexicographic Features of Onomastic Units in English and Uzbek Dictionaries	48
<i>Berdiyeva Mashhura Tulqin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining qobiliyat, qiziqish va o'rganish usullarini hisobga olgan pedagogik metodlar va dars rejaları	51
<i>Abdullaeva Gulmira, Egamberganova Yorqinoy Ollobergan qizi</i>	
Disputning ingliz romanlaridagi pragmatik va lingvokulturologik ko'rinishlari	55
<i>Abdumalikova Diyoraxon Rafiqjon qizi</i>	
O'yin texnologiyalarining aqliy rivojlanishida muammolari bo'lgan bolalar ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni	59
<i>Abdunazarov Abdumutal Olimovich</i>	
Auditoriyada va auditoriyadan tashqari jarayonda talabalar ijtimoiylashuvini rivojlantirish mexanizmlari	64
<i>Alimova Gulrux Farhod qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishda interaktiv o'yin texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari	70
<i>Axtamova Mohinur O'tkir qizi</i>	
Oilaviy zo'ravonlikka uchragan ayollarni qo'llab-quvvatlashda mahalla va ijtimoiy xizmatlarning o'rni	74
<i>Dumarova Gulfira Kozimbekovna, To'liqinova Muxlisaxon Jamshid qizi</i>	
O'zbek milliy romanchiligida tarixiy haqiqat va badiiy talqin (Xayriddin Sultonning "Yaldo kechasi" romani misolida)	78
<i>G'aybulloyeva Parvina Samandar qizi</i>	
Aqli zaif bolalarda kommunikativ faoliyatning ontogeneza shakllanishi	82
<i>Hamraqulova Durdona Dilshod qizi</i>	
Neuroeducation va Phygital Learning asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv faolligini rivojlantirish metodikasi	87
<i>Hikmatova Yulduz Nuritdinovna</i>	

Autizm spektri buzilgan bolalarning ijtimoiy-pedagogik moslashuvining nazariy asoslari	91
<i>Shodmanxojiyeva Iroda Ne'matulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda o'yin texnikalarining roli	95
<i>Jamolova Farida Fatillo qizi</i>	
Ta'lim qardosh tillarga yo'naltirilgan mtt direktorining boshqaruv kompetentligini rivojlantirish mexanizmlari (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida)	98
<i>Jumagulova Gulziya Madiyarovna</i>	
Oliy ta'limda talabalarning raqamli taqdimot va ommaviy nutq ko'nikmalarini axborot texnologiyalari vositasida takomillashtirish	103
<i>Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'yin texnologiyalari orqali nutq malakalarini rivojlantirish	107
<i>Maqsuda Maxsudovna Murodova</i>	
O'zbek tilida "nur" so'zining ko'chma ma'nolari	113
<i>Maxbuba Axatova</i>	
Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarini kasbiy tayyorlashda raqamli texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari	116
<i>Misirova Nodira Tovbayevna, Nosirova Dilfuza Sa'dullayevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki nutqini shakllantirishdagi qiyinchiliklar	120
<i>Nabiyeva Xilola Abdulmuratovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ma'naviy-ma'rifiy qiyofasini shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlari... ..	123
<i>Niyozova Maftuna Normaxmat qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida "Tarbiya" fanini tabiiy fanlar bilan integratsiyalash asosida ekologik tafakkurni shakllantirish.....	126
<i>Norbo'tayeva Iroda Yunusovna</i>	
Suzish vositalari yordamida talabalarning qo'l va oyoq mushaklarini rivojlantirish metodikasi	130
<i>Nosirov Sardor To'lqinjon o'g'li</i>	
Bo'lajak pedagoglarning metakognitiv kompetensiyasini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	134
<i>Nosirova Ra'no Xamidovna</i>	
Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni.....	137
<i>Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar nutqida noverbal vositalarning roli	142
<i>Qurbanova Surayyo Tuynazar qizi, Maqsudboyeva Dilbar Olimjon qizi</i>	
Texnologiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvning pedagogik zarurati va nazariy asoslari	146
<i>Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich</i>	
O'zbekistonning zamonaviy ta'lim muhitida o'zbek-rus bilingvizmi sharoitida o'quvchilar nutqining psixolingvistik xususiyatlari.....	149
<i>Qurdasheva Bonu Bexzod qizi</i>	
Xorij olimlari tadqiqotlarida prosotsial xulq-atvor namoyon bo'lishining o'rganilishi	153
<i>Rahimova Sarvinoz Odilboy qizi</i>	
Musiqqa fanlarini o'qitishda inquire-based learning texnologiyasidan foydalanish metodlari.....	157
<i>Raximova Dilbar Rizakulovna</i>	
Maktab rahbarining qaror qabul qilish uslubi pedagogik jamoa ijtimoiy faolligini rivojlantirish omili sifatida..	161
<i>Raximova Maryam O'tkir qizi</i>	
Yosh sportchilarda yurak-qon tomir tizimining morfofunksional adaptatsiyasi va sportchi yuragi fenomeni..	173
<i>Alimova Nasiba Adxamovna</i>	
Mintaqaviy iqtisodiyotda turizm klasterlarini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	179
<i>Kurbonova Kamola Ilxomovna</i>	
Nutq madaniyati va notiqlik san'ati	183
<i>Mamadaliyeva Lola Shailyasovna</i>	
Molekulyar fizikada klasster yondashuvi asosida masalalar yechish samaradorligini oshirish	188
<i>Mirzamuratov Baxodir Fayzullayevich</i>	
Oliy o'quv yurtlari, sport tashkilotlari va sport marketingi tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning zarurati.....	192
<i>Samatov Javlonbek Abdukayumovich</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini texnologiya darslarida turli materialdan amaliy ishlarni tashkil qilish metodikasi	195
<i>Sanakulov Xamrakul Rizakulovich, O'roqova Nigina Botirjon qizi, Xoliqulova Ozoda Shuxratovna</i>	
Modern Teaching Methods in English Language Learning.....	199
<i>Sarvinoz Abdulhakimova</i>	
Erkin Vohidov ijodining o'rganilishi	202
<i>Shahnoza Muhammadiyeva</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida nutqiy faoliyatni rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	205
<i>Shopulatova Nasiba Umirovna</i>	
Yuqori intensivlikdagi atsiklik yuklamalar ta'sirida futbolchilar organizmi funksional holatining yoshga oid xususiyatlari.....	208
<i>Shukurova Sayyora Sa'dullaevna, Kadirov Abdurashid</i>	
Talabalarda badiiy did va estetik tarbiyasini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	211
<i>Temirov Murodjon Anvarovich</i>	
The Role of Authentic Materials in Teaching English for Specific Purposes: Implications for Tourism Students.....	215
<i>Toshmamatova Marjona Olimjon kizi</i>	
Neyrokognitiv rivojlanish va bolalarning maktabga psixologik tayyorgarligi o'rtasidagi bog'liqlik	220
<i>Toshpo'latova Mahina Farxod qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda terminologik tafakkurni rivojlantirishning nazariy asoslari	224
<i>Umaraliyeva Shahlo Sayfullo qizi</i>	
Artistic Pedagogy as a Basis for Developing Spiritual-Communicative Culture in Student Youth: Pedagogical Foundations	228
<i>Umarova Malika Khisabidinovna, Orifjonova Kamolabonu Kozimbek qizi</i>	
Pragmatic Competence and Cultural Adaptation in EFL Contexts: Challenges and Pedagogical Implications.....	232
<i>Veronica Khatamova</i>	
Ta'lim tojik tilida olib boriladigan maktablarda morfologiya o'qitish muammosi	236
<i>Xojiyeva Iroda Zokirjon qizi</i>	
Innovatsion yondashuv asosida "Maktabgacha yoshdagi bolalarni tabiat bilan tanishtirish" modulini o'qitish metodikasi muammo sifatida	240
<i>Zaxro Yo'ldashovna Shanasirova</i>	
Interaktiv topshiriqlar orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining chet tiliga bo'lgan qiziqishlarini individuallashtirish	246
<i>Nishonova Gulchehra Ravshanjon qizi</i>	
The Role of Project-Based Learning and Artificial Intelligence Technologies in Enhancing Foreign Language Students' Academic Achievement and Motivation.....	250
<i>Olimov Sh. Sh., Zaripov K. Ya.</i>	
Mechanisms for Assessing Academic Achievements in the Finnish Education System and the Possibility of their Adaptation In Schools In Uzbekistan	254
<i>Saytbekova Svetlana Saylaubaevna</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar bilan innovatsion texnologiyalar yordamida ekologik omillarni singdirish	257
<i>Xoldorova Mashxura G'ulomovna</i>	
Finlyandiya ta'lim tizimida o'quvchilarning o'zlashtirishini baholash mexanizmlari va ularni O'zbekiston maktablarida qo'llash istiqbollari.....	260
<i>Xudaybergenova Zuxra Isakovna</i>	
Jadidchilik harakati va uning pedagogik-ijtimoiy mohiyati hamda tamoyillari	263
<i>Yusupov Ma'mur Ma'rufovich</i>	
Проблемы нравственного воспитания личности в произведениях В. Распутина.....	269
<i>Рахимова Шахзода Равшановна</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik kompetensiyalarni shakllantirishning pedagogik omillari	273
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	

Bo'lajak biologiya o'qituvchilarida tolerantlik madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari	276
<i>Xidirov Faxriddin Fozilovich</i>	
Транслингвальные практики русскоязычных мигрантов в условиях многоязычной среды	280
<i>Рахмонова Нилуфар Уткир кизи</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalarda leksik-grammatik komponentni diagnostika qilish metodlari	284
<i>Mamatkulova Lobar Tolibjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin texnologiyalari asosida bolalarning ta'limiy faoliyatini rivojlantirish.....	288
<i>Norqulova Ma'mura Husniddin qizi</i>	
Nutqdagi fonetik kamchiliklarning o'quv faoliyati va savodxonlikka ta'siri	293
<i>Xikmatova Saboxat Xusniddinovna</i>	
Oliy ta'limda sog'lom psixologik muhitni shakllantirish omillari	296
<i>Xusanbayeva Ziyoda Maxmutdjon qizi</i>	
Social-Psychological Factors of Increasing the Quality of Life	300
<i>Abdullaeva Ranazhon Matyakubovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy ko'nikmalarini rivojlantiruvchi zamonaviy o'quv topshiriqlarini ishlab chiqishning ilmiy-metodik asoslari.....	307
<i>Abdumalikova Gulchiroy</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tayanch hayotiy va fanga oid kompetensiyalarni shakllantirishning didaktik imkoniyatlari.....	311
<i>Adizova Nigora Baxtiyorovna, Sayfullayeva Dilnoza Amrullayevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ingliz tili darslarida madaniyatlararo kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	316
<i>Azimova Maftuna Azizbekovna</i>	
Talabalarda lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik asoslari	321
<i>Eshbekova Dilnoza Ibraimovna</i>	
Boshlang'ich ta'lim o'quvchilarida moslashuvchanlikning psixologik xususiyatlari	324
<i>Fayziyeva Gulhayo Erkin qizi, Fatullayeva Manzura Idillo qizi</i>	
Naim Karimov talqinida Oybek badiiy tafakkurining biografik manbalari	327
<i>Jonpo'lotova Gulshoda Qobil qizi</i>	
Kurashchilarning kuch sifatini rivojlantirishda maxsus mashqlardan foydalanish	334
<i>Muxamedjanov Umidulla Fayzullayevich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda axloqiy idealni shakllantirishning ijtimoiy-pedagogik asoslari	337
<i>Saidova Malika Erkin qizi</i>	
Yengil atletika texnikalarini pedagogik mahoratni rivojlantirish metodikalarida qo'llash	340
<i>Sattarov Qarshiboy Narqulovich, Mirzayev Karim Mamarasul o'g'li</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlarida shug'ullanuvchilarning tezkorlik va chidamlilik sifatlarini rivojlantirishning innovatsion metodikasi	344
<i>Sattarov Sardor Sunnatulloevich</i>	
Innovatsion rivojlanish asosida uzluksiz ta'limning integratsiyalashgan mazmunini modellashtirish metodologiyasi.....	348
<i>Umarov Lutfillo Murodilloyevich</i>	
Milliy maktablarda rus tilini o'qitishda raqamli ta'lim resurslari va veb-saytlardan foydalanish metodikasi....	352
<i>Xolmirzayeva Munira Jahongir qizi</i>	
Педагогические основы повышения профессиональной компетентности будущих преподавателей физического воспитания высших образовательных учреждений	357
<i>Мавлянов Бахром Сангирович</i>	
Раннее выявление и мониторинг кожных заболеваний с помощью искусственного интеллекта: интегрированные архитектуры, алгоритмы и перспективы клинического внедрения	361
<i>Э. Ш. Назирова, Ш. Б. Абдусаломова</i>	
Ingliz tilida modallikni ifodalash vositalari va ularning semantik xususiyatlari	368
<i>Abdujalilova Sarvinov Rashid qizi, Abdurazzokova Mehriniso Azimjon qizi</i>	

Ona va farzand munosabatlarida etnomadaniy omillarning psixologik xususiyatlari.....	373
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchilarning gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv metodlarning o'rni	378
<i>Abdurahmanov Muhammadjon G'ulomjonovich</i>	
Aralash ta'lim texnologiyalari asosida ta'lim jarayonini loyihalashning ilmiy-metodik asoslari.....	381
<i>Alibayev Sobir Xolboyevich</i>	
Formativ baholash jarayonidan foydalanib o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirish	386
<i>Amirkulova Dilnoza Zokir qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy-pedagogi faoliyatga tayyorlash tendensiyalari	389
<i>Artikbayeva Aziza Abror qizi</i>	
The Role of National Values in English and Uzbek Literature: a Comparative Study	392
<i>Ataniyazova Sohiba Xamidovna</i>	
Frans Kafka ijodining psixologik talqini.....	396
<i>Atayev Shukur-Ali Ayub-Aliyevich</i>	
Development of a Set of Health-Promoting Exercises for Middle-Aged Men 50-60 Years Old, Taking Into Account Physical Training	400
<i>Dehqonova Mahmuda Ortiqovna</i>	
Oliy ta'limda talabalarni jismoniy rivojlantirish metodikalari	404
<i>Imomov Asliddin Abdurazoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich</i>	
Современные мобильные технологии: эволюция и развитие.....	408
<i>Жураев Илхом Исхокович</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kongruentlik kompetensiyasini rivojlantirishning mazmuni	413
<i>Kamalova Dilobar Tairovna</i>	
Methodology for Developing Communicative Competence of Future Teachers Based on Multimedia Tools.....	418
<i>Kudratova Sultonposhsha Otabek qizi, Khalilova Mukhlisa Ulug'bek qizi, Ziyotova Umida Otabek qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida ona tili darslarida matn bilan ishlashni tashkil etish.....	423
<i>Erdanova Zamira Olimovna</i>	
Milliy sport turlari orqali talaba yoshlar bilan interfaol dars jarayonini tashkil etish.....	426
<i>Mirzayev Az'am Xudaynazarovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich</i>	
Pedagogika bitiruvchilarining kasbiy o'zini o'zi rivojlantirishga asoslangan barqaror bandligini ta'minlash modeli.....	430
<i>Omonova Mohiniso Maqsud qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda fanlararo integratsiyani sun'iy intellekt asosida takomillashtirishning pedagogik imkoniyatlari.....	435
<i>Panjliyev Jo'raqul Menglimamat o'g'li</i>	
Boshlang'ich ta'limda web-kvest topshiriqlardan foydalanish.....	440
<i>Saidova Gavhar Ergashovna, Itolmasova Oygul Sabritdinovna</i>	
Developing Communicative Competence in English Language Education Through Modern Interactive Methods.....	443
<i>Sativoldieva Shoxsanam Utkir qizi</i>	
Анализ современных подходов и их недостатков к совершенствованию методов повышения пропускной способности в разветвлённых оптических сетях связи	447
<i>Киямов Рахматулло Рузиевич</i>	
Психологические механизмы профилактики противоправного поведения несовершеннолетних (на примере Республики Казахстан)	452
<i>Тайтелиева Ақтолқын Битуқызы</i>	
Professional ta'lim muassasalarida o'quvchilarning stressga bardoshlilikini rivojlantirishning pedagogik modeli	459
<i>Islamova Fotima Shamsiddinovna, Aliqulova Nilufar Jumanazar qizi</i>	
The Importance of Developing an Exercise Complex for Preparing Para Armwrestlers for Competition.....	463
<i>Karimov Faxriddin Xurramovich</i>	

Loyiha asosidagi ta'limda portfolio va baholash rubrikalari tizimi: boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetensiyani monitoring qilish.....	467
Maxmudova Zulxumor Alim qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilar uchun mustaqil ta'limni tashkil etish modeli	472
Muqimova Zulxumor Ziyataliyevna	
Methods for Developing Labor Productivity Through Increasing the Physical Activity of Enterprise and Organization Employees	477
Muxametov Axmad Muxametovich	
Developing Learner Autonomy Through Peer and Self-Assessment In EFL Classrooms.....	481
Rakhmonova Nodirakhon Mukhammadjonovna	
Oilaviy muhitning bolalar shaxsiy rivojlanishiga psixologik ta'siri	488
Xidoyatova Layli To'xtasinovna, Xursanova Mashhura Bobir qizi	
Tarbiyasi og'ir o'smirlarda ijtimoiy adaptatsiya va shaxslararo munosabatlar xususiyatlari.....	493
Elov Ziyodulla Sttorovich, Muxammadiyeva Gavhar Sirojiddin qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq madaniyatini shakllantirishning ilmiy-nazariy masalalari va pedagogik shartlari.....	499
Nasriddinova Nasiba Alimjonovna	
Ingliz va o'zbek lug'atlarida frazeologik birliklarning berilishi va lug'atlardagi muammolar	505
Oqboyeva Zulfiya Bobonazarovna	
Gamifikatsiya texnologiyasi asosida talabalarning o'quv motivatsiyasini rivojlantirish	510
Yuldashev Sardarxon Rashitxon o'g'li, Sattarova Maftuna Ravshan qizi	
Argumentativ tuzilmalar va sintaktik modellar: aktiv/passiv konstruksiyalar va nominalizatsiya hodisasi	513
Utupova Oysapar Urazmatovna	
Yoshlarni sog'lomlashtirish jarayonida milliy va xalq o'yinlaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari...	516
Axmedov Gayratjon Kosimovich	
Introduksiya sharoitida dorivor valeriana (<i>Valeriana officinalis L.</i>) ning suv rejimi, biokimyoviy tarkibi va ildiz hosildorligi	522
Xamrayev Rashid Ravshan o'g'li, Omonova Dildora Uchqun qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlashda zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalardan foydalanishning metodik asoslari.....	527
Go'zal Qurbonova	
Shaxmat mashg'ulotlari orqali talabalarda tafakkur va qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirish	532
Kulboyev Nodirjon Salaydinovich	
Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining deontologik kompetensiyasiga oid G'arb pedagogik tafakkurining ilmiy-nazariy asoslari	535
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li	
Tabiiy fanlarni o'qitishda TIMSS yondoshuvining ahamiyati.....	539
Xoldorova Shahnoza Ismatjon qizi	
Zamonaviy raqamli texnologiyalar yordamida lingvokulturologik kompetensiyani rivojlantirish	544
Barotova Gulhayo Farhod qizi	
Uy ta'limidagi imkoniyati cheklangan bolalarning ijtimoiy-psixologik moslashuvi va ta'lim sifati monitoringi tahlili.....	548
Tojimatova Gavxarxon G'ulomjonovna, Pulatova Gulnoza Murodilovna	
O'quvchilarda tarixiy tafakkurni rivojlantirishda multimedia texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari	554
Muhammadiyev Javlon Hayitboyevich	
Muammoli ta'lim asosida o'quvchilarda geografik bilimlarni rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslari.....	558
Yovqochev Furqat Ulug'bek o'g'li	
Geografiya ta'limida 4k ko'nikmalarini rivojlantirishning innovatsion usullari.....	561
Yuldasheva Oyjamol Davronbek qizi	

YOSHLARNI SOG'LOMLASHTIRISH JARAYONIDA MILLIY VA XALQ O'YINLARIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Axmedov Gayratjon Kosimovich

Andijon davlat universiteti,

fakultetlararo jismoniy tarbiya va sport kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada yoshlarni sog'lomlashtirish jarayonida milliy va xalq o'yinlaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari hamda ushbu jarayonda ilg'or pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi tahlil qilingan. Milliy va xalq o'yinlari yoshlarning jismoniy rivojlanishi, ma'naviy kamoloti, ijtimoiy faolligi va sog'lom turmush tarzini shakllantirishdagi ahamiyati ilmiy asoslangan. Tadqiqot davomida interaktiv metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, loyiha asosida o'qitish va innovatsion pedagogik yondashuvlarning milliy o'yinlar bilan uyg'unlashtirilishi o'rganildi. Natijalar yoshlarning jismoniy tayyorgarligi, harakat faolligi va sog'lom turmush tarziga bo'lgan motivatsiyasini oshirishda ilg'or pedagogik texnologiyalarning muhim o'rin tutishini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: milliy o'yinlar, xalq o'yinlari, yoshlar salomatligi, jismoniy tarbiya, innovatsion pedagogika, pedagogik texnologiyalar, sog'lom turmush tarzi, interaktiv metodlar, harakatli o'yinlar, ta'lim texnologiyalari.

Abstract: This article analyzes the pedagogical possibilities of using national and folk games in the process of improving youth health, as well as the effectiveness of applying advanced pedagogical technologies in this process. The significance of national and folk games in the physical development, moral education, social activity, and formation of a healthy lifestyle among young people is scientifically substantiated. The study examines the integration of interactive methods, information and communication technologies, project-based learning, and innovative pedagogical approaches with national games. The findings demonstrate that advanced pedagogical technologies play an important role in enhancing the physical fitness, physical activity, and motivation of young people toward a healthy lifestyle.

Key words: national games, folk games, youth health, physical education, innovative pedagogy, pedagogical technologies, healthy lifestyle, interactive methods, active games, educational technologies.

Аннотация: В данной статье проанализированы педагогические возможности использования национальных и народных игр в процессе оздоровления молодёжи, а также эффективность применения современных педагогических технологий в данном процессе. Научно обосновано значение национальных и народных игр в физическом развитии, духовном становлении, социальной активности и формировании здорового образа жизни молодёжи. В ходе исследования изучены вопросы интеграции интерактивных методов, информационно-коммуникационных технологий, проектного обучения и инновационных педагогических подходов с национальными играми. Полученные результаты показали, что современные педагогические технологии занимают важное место в повышении физической подготовленности, двигательной активности и мотивации молодёжи к здоровому образу жизни.

Ключевые слова: национальные игры, народные игры, здоровье молодёжи, физическое воспитание, инновационная педагогика, педагогические технологии, здоровый образ жизни, интерактивные методы, подвижные игры, образовательные технологии.

KIRISH

Bugungi kunda dunyo miqyosida yoshlar salomatligini mustahkamlash, ularni sog'lom turmush tarziga yo'naltirish va jismoniy faolligini oshirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, yoshlar orasida kamharakatlilik, noto'g'ri ovqatlanish va raqamli texnologiyalarga haddan tashqari bog'lanib qolish holatlari turli kasalliklarning kelib chiqishiga sabab bo'lmoqda. Shu nuqtai nazardan, yoshlarni jismonan chiniqtirish va sog'lom hayot tarzini shakllantirishda milliy qadriyatlar asosidagi vositalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasida ham yoshlar salomatligini muhofaza qilish, jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda jismoniy tarbiya va sport sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida yoshlarni ommaviy sportga jalb qilish, milliy sport turlarini rivojlantirish va sog'lom avlodni tarbiyalash bo'yicha keng ko'lamli ishlar olib borilmoqda.

Milliy va xalq o'yinlari xalqimizning boy madaniy merosining ajralmas qismi hisoblanadi. Ular asrlar davomida avloddan avlodga o'tib kelgan bo'lib, nafaqat hordiq chiqarish vositasi, balki yoshlarni jismoniy, ma'naviy va axloqiy jihatdan tarbiyalashning muhim omili sifatida xizmat qilgan. "Oq terakmi, ko'k terak", "Chillak", "Arqon tortish", "Besh tosh", "Kurash", "Ot o'yinlari" kabi xalq o'yinlari yoshlarning chaqqonligi, epchilligi, tezkorligi va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Pedagogika fanining zamonaviy rivojlanish bosqichida milliy o'yinlardan foydalanish jarayonini innovatsion pedagogik texnologiyalar bilan boyitish alohida ahamiyat kasb etmoqda. Chunki an'anaviy usullar bilan bir qatorda interaktiv metodlar, multimedia vositalari, loyiha texnologiyalari va raqamli ta'lim resurslari o'quvchilarning qiziqishi hamda faolligini yanada oshiradi.

Ilg'or pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonida o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, ularni faol ishtirokchi sifatida shakllantirish va o'z imkoniyatlarini namoyon etishiga sharoit yaratadi. Milliy va xalq o'yinlari bilan integratsiyalashgan innovatsion metodlar esa yoshlarning nafaqat jismoniy sifatlarini, balki liderlik, muloqot, hamkorlik va muammoli vaziyatlarni hal etish kompetensiyalarini ham rivojlantiradi.

Ayniqsa, bugungi raqamli jamiyat sharoitida yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish va ularni virtual muhitning salbiy ta'siridan himoya qilishda milliy harakatli o'yinlarning tarbiyaviy imkoniyatlari beqiyosdir. Milliy o'yinlar yoshlarni sog'lom raqobatga, jamoaviy hamkorlikka, o'zaro hurmat va milliy qadriyatlarga sodiqlik ruhida tarbiyalaydi.

Tadqiqotning dolzarbligi ham aynan yoshlarni sog'lomlashtirish jarayonida milliy va xalq o'yinlaridan foydalanishda ilg'or pedagogik texnologiyalarning samaradorligini aniqlash, ularning jismoniy va ma'naviy rivojlanishga ta'sirini ilmiy asoslash zarurati bilan belgilanadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi yoshlarni sog'lomlashtirishda milliy va xalq o'yinlaridan foydalanish jarayonida ilg'or pedagogik texnologiyalarni qo'llashning nazariy va amaliy asoslarini o'rganish hamda ularning samaradorligini ilmiy jihatdan asoslashdan iborat.

Tadqiqotning vazifalari quyidagilardan iborat:

- milliy va xalq o'yinlarining yoshlar salomatligidagi o'rnini aniqlash;
- ilg'or pedagogik texnologiyalarning nazariy asoslarini tahlil qilish;
- milliy o'yinlarni innovatsion metodlar bilan uyg'unlashtirish imkoniyatlarini o'rganish;
- yoshlarning jismoniy va ijtimoiy faolligiga ta'sirini baholash;
- amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot natijalari jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini takomillashtirish, yoshlar salomatligini mustahkamlash hamda milliy qadriyatlar asosida ta'lim-tarbiya jarayonini samarali tashkil etishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yoshlarni sog'lomlashtirish va ularning jismoniy faolligini oshirish masalasi bugungi kunda pedagogika, sport nazariyasi hamda sog'lom turmush tarzi konsepsiyasining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda yoshlar salomatligini mustahkamlashda milliy va xalq o'yinlaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari alohida o'rganilmoqda. Chunki milliy va xalq o'yinlari xalqning tarixiy tajribasi, ma'naviy qadriyatlari hamda jismoniy tarbiya an'analari o'zida mujassamlashtirgan bo'lib, ular yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalashda muhim vosita hisoblanadi.

O'zbekistonlik olimlar R.S. Salomov, F.A. Kerimov, A. Abdullayev, T.S. Usmonxo'jayev va boshqa tadqiqotchilar o'z ilmiy ishlarida milliy va xalq o'yinlarining jismoniy tarbiya tizimidagi o'rnini keng yoritib berganlar. Ularning tadqiqotlarida milliy o'yinlar yoshlarning harakat faolligini oshirish, jismoniy sifatlarini rivojlantirish va sog'lom turmush tarzini shakllantirishning samarali vositasi sifatida baholanadi. Ayniqsa, xalq o'yinlarining tabiiy harakatlarga asoslanganligi yosh organizmining fiziologik rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi ta'kidlanadi.

R.S. Salomov o'z ilmiy ishlarida jismoniy tarbiya vositalari orasida milliy o'yinlarning ahamiyati yuqori ekanligini qayd etib, ular yoshlarning tezkorlik, epchillik, chidamlilik va kuch sifatlarini rivojlantirishga xizmat qilishini asoslab bergan. Olimning fikricha, xalq o'yinlari orqali tashkil etilgan mashg'ulotlar o'quvchilarda jismoniy mashqlarga bo'lgan qiziqishni oshiradi va sog'lom turmush tarziga nisbatan ijobiy motivatsiyani shakllantiradi.

F.A. Kerimov tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda esa milliy o'yinlarning sport tayyorgarligi jarayonidagi ahamiyati tahlil qilingan. Muallif milliy o'yinlar yoshlarning jismoniy imkoniyatlarini kengaytirishi bilan birga, ularning psixologik tayyorgarligini ham rivojlantirishini ta'kidlaydi. Xususan, raqobat elementlariga boy bo'lgan xalq o'yinlari qatnashchilarda qat'iyatlilik, jasorat va maqsadga intiluvchanlik kabi sifatlarni shakllantiradi.

Pedagogika fanida o'yin faoliyatining tarbiyaviy ahamiyati ko'plab xorijiy olimlar tomonidan ham tadqiq etilgan. J. Piaje ning kognitiv rivojlanish nazariyasida o'yin bolaning bilish faoliyatini rivojlantiruvchi asosiy vositalardan biri sifatida talqin qilinadi. L.S. Vigotskiy esa o'yin faoliyatini shaxs rivojlanishining muhim omili deb hisoblab, unda ijtimoiy tajribaning shakllanishini asoslab bergan. Olimning fikriga ko'ra, o'yin jarayonida bolalar va yoshlar o'zaro muloqot qiladi, hamkorlik qiladi hamda jamiyatda qabul qilingan ijtimoiy me'yorlarni o'zlashtiradi.

K. Rogers va A. Maslou tomonidan ishlab chiqilgan gumanistik pedagogika nazariyalarida ham o'yin faoliyati shaxsning erkin rivojlanishi va o'z imkoniyatlarini namoyon etishi uchun qulay muhit sifatida e'tirof etiladi. Bu nazariyalar yoshlarning qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish zarurligini ko'rsatadi. Milliy va xalq o'yinlari aynan shunday imkoniyatlarni yaratib, yoshlarning tabiiy faolligini qo'llab-quvvatlaydi.

So'nggi yillarda ilmiy adabiyotlarda milliy o'yinlarni innovatsion pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish masalasiga ham katta e'tibor qaratilmoqda. N.A. Muslimov, R.J. Ishmuhamedov, B.X. Xodjayev kabi olimlarning ilmiy ishlarida interfaol metodlar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim samaradorligini oshiruvchi muhim omil sifatida tavsiflangan. Ularning tadqiqotlariga ko'ra, o'yin texnologiyalari, hamkorlikda o'qitish, loyiha metodi va muammoli ta'lim yondashuvlari yoshlarning mustaqil fikrlash va faol ishtirok etish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Milliy va xalq o'yinlarini pedagogik texnologiyalar bilan integratsiyalash natijasida sog'lomlashtirish mashg'ulotlarining samaradorligi ortadi. Chunki bunday yondashuv yoshlarning faqat jismoniy emas, balki intellektual, kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Ayniqsa, jamoaviy xalq o'yinlari hamkorlik, o'zaro hurmat va mas'uliyat hissini shakllantirishda muhim pedagogik vosita bo'lib xizmat qiladi.

Ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, milliy va xalq o'yinlari yoshlarni sog'lomlashtirishning tabiiy, samarali va tarbiyaviy imkoniyatlari keng bo'lgan vositalardan biridir. Shu bilan birga, mavjud tadqiqotlarda milliy va xalq o'yinlarining zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashgan holdagi amaliy imkoniyatlari hali yetarlicha o'rganilmagan. Bu esa mazkur yo'nalishda yangi ilmiy izlanishlar olib borish zarurligini ko'rsatadi.

Shunday qilib, adabiyotlar tahlili natijalari milliy va xalq o'yinlari yoshlarning jismoniy sog'lomligi, ma'naviy kamoloti va ijtimoiy faolligini ta'minlashda muhim pedagogik ahamiyatga ega ekanligini tasdiqlaydi. Ularni ta'lim va tarbiya jarayoniga keng joriy etish yosh avlodni sog'lom, barkamol va milliy qadriyatlarga sodiq insonlar etib tarbiyalashning samarali yo'llaridan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot yoshlarni sog'lomlashtirishda milliy va xalq o'yinlaridan foydalanish jarayonida ilg'or pedagogik texnologiyalarning samaradorligini aniqlashga qaratilgan bo'lib, unda zamonaviy pedagogika, jismoniy tarbiya nazariyasi va sog'lom turmush tarzini shakllantirish konsepsiyalariga tayangan holda ilmiy izlanishlar olib borildi. Tadqiqot metodologiyasi tizimli, kompetensiyaviy, faoliyatga yo'naltirilgan va shaxsiga yo'naltirilgan yondashuvlar asosida ishlab chiqildi.

Tadqiqotning metodologik asosini O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi Qonuni, yoshlar siyosatiga oid normativ-huquqiy hujjatlar, shuningdek, milliy va xalq o'yinlaridan foydalanish bo'yicha ilg'or pedagogik tajribalar tashkil etdi. Tadqiqotda yoshlar salomatligini mustahkamlashga qaratilgan pedagogik jarayonlarning nazariy va amaliy jihatlari o'zaro bog'liqlikda o'rganildi.

Tadqiqot davomida quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

1. Nazariy tadqiqot metodlari

- ilmiy-pedagogik va metodik adabiyotlarni tahlil qilish;
- qiyosiy-pedagogik tahlil;
- tizimlashtirish va umumlashtirish;
- ilmiy manbalarni kontent tahlil qilish;
- pedagogik tajribalarni o'rganish.

Nazariy tahlil jarayonida milliy va xalq o'yinlarining yoshlar salomatligiga ta'siri, ularning pedagogik imkoniyatlari hamda innovatsion pedagogik texnologiyalarning afzalliklari bo'yicha mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari o'rganildi. Tahlillar natijasida tadqiqotning nazariy modeli ishlab chiqildi hamda asosiy mezon va ko'rsatkichlar belgilandi.

2. Empirik tadqiqot metodlari

Tadqiqotning amaliy qismida quyidagi metodlardan foydalanildi:

- pedagogik kuzatish;
- suhbat;
- anketa-so'rovnoma;
- pedagogik tajriba;
- ekspert baholash;
- statistik tahlil.

Pedagogik kuzatish metodi orqali yoshlarning milliy o'yinlar jarayonidagi faolligi, qiziqishi, jismoniy harakatlari va jamoaviy hamkorlik ko'nikmalari o'rganildi. Kuzatishlar umumta'lim maktablari, sport to'garaklari hamda yoshlar markazlarida olib borildi.

Suhbat va anketa metodlari yordamida yoshlarning milliy o'yinlarga munosabati, sog'lom turmush tarziga bo'lgan qarashlari va innovatsion metodlar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarga qiziqishi aniqlandi. Olingan ma'lumotlar umumlashtirilib, tahlil qilindi.

3. Pedagogik tajriba-sinov ishlari

Tadqiqotning asosiy bosqichini pedagogik tajriba tashkil etdi. Tajriba ishlari uch bosqichda amalga oshirildi:

1-bosqich – diagnostik bosqich

Mazkur bosqichda yoshlarning jismoniy tayyorgarligi, sog'lom turmush tarziga bo'lgan munosabati, milliy o'yinlarga qiziqishi va harakat faolligi darajasi o'rganildi. Dastlabki holatni aniqlash maqsadida testlar, so'rovnomalar va kuzatish metodlaridan foydalanildi.

2-bosqich – shakllantiruvchi bosqich

Bu bosqichda tajriba guruhlarida milliy va xalq o'yinlari ilg'or pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etildi. Mashg'ulotlarda quyidagi texnologiyalar qo'llanildi:

- interaktiv ta'lim texnologiyalari;
- hamkorlikda o'qitish texnologiyasi;
- loyiha metodi;
- muammoli ta'lim;
- o'yin texnologiyalari;
- axborot-kommunikatsiya texnologiyalari.

Mashg'ulotlar davomida "Arqon tortish", "Chillak", "Oq terakmi, ko'k terak", "Quvlashmachoq", "Besh tosh", "Kurash elementlari" kabi milliy o'yinlardan foydalanildi. Har bir o'yin pedagogik maqsad va vazifalarga mos ravishda tashkil etildi.

Interaktiv metodlar orqali ishtirokchilar kichik guruhlariga ajratildi, muammoli vaziyatlar yaratildi va o'yin natijalarini birgalikda tahlil qilish ishlari amalga oshirildi. Bu esa yoshlarning nafaqat jismoniy faolligini, balki muloqot, hamkorlik va liderlik ko'nikmalarini ham rivojlantirish imkonini berdi.

3-bosqich – nazorat va tahlil bosqichi

Ushbu bosqichda tajriba va nazorat guruhlari natijalari taqqoslandi. Ishtirokchilarning jismoniy tayyorgarligi, sog'lom turmush tarziga bo'lgan motivatsiyasi, milliy qadriyatlarga munosabati va jamoada ishlash ko'nikmalaridagi o'zgarishlar baholandi.

Tadqiqot samaradorligini aniqlash uchun quyidagi mezonlar ishlab chiqildi:

- jismoniy faollik darajasi;
- harakat ko'nikmalarining rivojlanishi;
- sog'lom turmush tarziga motivatsiya;
- milliy o'yinlarga qiziqish;
- jamoaviy hamkorlik ko'nikmalari;

- ijtimoiy faollik;
- milliy qadriyatlarga hurmat hissi.

Mazkur mezonlar asosida yoshlarning rivojlanish dinamikasi muntazam monitoring qilindi.

Tadqiqot natijalarini qayta ishlashda matematik-statistik tahlil usullaridan foydalanildi. Olingan ma'lumotlar foiz ko'rsatkichlari, qiyosiy tahlillar va pedagogik umumlashtirish metodlari asosida tahlil qilindi. Tajriba va nazorat guruhlarini natijalari o'zaro taqqoslanib, innovatsion pedagogik texnologiyalarning samaradorligi baholandi.

Tadqiqot metodologiyasi yoshlarni sog'lomlashtirish jarayonida milliy va xalq o'yinlaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlarini chuqur tahlil qilish hamda ilg'or pedagogik texnologiyalar asosida ularning samaradorligini ilmiy jihatdan asoslash imkonini berdi. Olingan natijalar yoshlar salomatligini mustahkamlash, jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini takomillashtirish va milliy qadriyatlarni yoshlar ongiga singdirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot va tahlillar natijasi shuni ko'rsatdiki, yoshlarni sog'lomlashtirish jarayonida milliy va xalq o'yinlaridan foydalanish yuqori darajadagi pedagogik samaradorlikka ega.

Birinchi navbatda, xalq o'yinlari yoshlarning jismoniy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatib, ularning tezkorlik, chaqqonlik, kuch, chidamlilik va muvozanat kabi harakat sifatlarini rivojlantiradi. "Arqon tortish", "Bekinmachoq", "Chillak" kabi o'yinlar muntazam qo'llanilganda bolalarda jismoniy faollik oshgani kuzatildi.

Ikkinchidan, milliy o'yinlar yoshlarning ruhiy-emotsional holatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. O'yin jarayonida bolalarda stress kamayadi, kayfiyat yaxshilanadi hamda ijobiy emotsiyalar shakllanadi. Bu esa ularning o'qishga bo'lgan motivatsiyasini oshirishga xizmat qiladi.

Uchinchidan, xalq o'yinlari ijtimoiylashuv jarayonini tezlashtiradi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, jamoaviy o'yinlar orqali o'quvchilarda hamkorlik, o'zaro hurmat, intizom va jamoada ishlash ko'nikmalari rivojlanadi. Bu esa ularning shaxs sifatida shakllanishida muhim rol o'ynaydi.

To'rtinchidan, milliy o'yinlardan muntazam foydalanish yoshlarning milliy qadriyatlarga bo'lgan hurmatini oshiradi, ularda vatanparvarlik va madaniy merosga sodiqlik tuyg'usini shakllantiradi. Bu jarayon ta'lim-tarbiya integratsiyasini mustahkamlaydi.

Shuningdek, kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, zamonaviy texnologiyalar ta'sirida harakatsiz turmush tarziga moyillik kamayadi va bolalarda faol harakatga bo'lgan ehtiyoj ortadi. Milliy o'yinlar esa bu ehtiyojni tabiiy va qiziqarli tarzda qondirish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot natijalari milliy va xalq o'yinlaridan foydalanish yoshlarni sog'lomlashtirishda kompleks pedagogik ta'sirga ega ekanligini tasdiqladi. Ular nafaqat jismoniy rivojlanishni, balki psixologik barqarorlik va ijtimoiy ko'nikmalarni ham samarali rivojlantiradi.

Yosh avlodning jismoniy va ma'naviy jihatdan barkamol bo'lib shakllanishi bugungi ta'lim-tarbiya tizimining eng dolzarb vazifalaridan biridir. Ushbu jarayonda milliy va xalq o'yinlaridan foydalanish muhim pedagogik ahamiyatga ega bo'lib, ular nafaqat sog'lomlashtirish vositasi, balki tarbiyaviy va ijtimoiylashtiruvchi omil sifatida ham xizmat qiladi.

Muhokama jarayonida ko'plab tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, xalq o'yinlari bolalar va yoshlarning jismoniy faolligini oshirish, harakat malakalarini rivojlantirish hamda organizmning umumiy chidamliligini mustahkamlashda samarali vosita hisoblanadi. Masalan, "Chillak", "Oq terakmi, ko'k terak", "Bekinmachoq", "Arqon tortish" kabi milliy o'yinlar tezkorlik, chaqqonlik, kuch va koordinatsiya sifatlarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, bu o'yinlar yoshlarni jamoada ishlashga, o'zaro hamkorlikka va ijtimoiy muloqotga o'rgatadi.

Pedagogik nuqtai nazardan qaraganda, milliy o'yinlar tarbiya jarayonining tabiiy va qiziqarli shakli bo'lib, ular orqali o'quvchilarda vatanparvarlik, milliy qadriyatlarga hurmat va madaniy merosga e'tibor kabi sifatlar shakllantiriladi. Bu esa ta'lim jarayonini faqat nazariy bilimlar bilan emas, balki amaliy va emotsional tajribalar bilan boyitadi.

Shuningdek, muhokama davomida shuni ta'kidlash joizki, zamonaviy texnologiyalar yoshlarning harakat faolligini kamaytirib yuborayotgan bir davrda milliy o'yinlarning ahamiyati yanada ortmoqda. Ular bolalarni ekran oldidan uzoqlashtirib, faol harakatga undaydi va sog'lom turmush tarzini shakllantirishga xizmat qiladi. Bunda o'qituvchi va murabbiylarning roli katta bo'lib, ular o'yinlarni to'g'ri tanlash va metodik jihatdan samarali tashkil etishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Milliy va xalq o'yinlaridan foydalanish yoshlarni sog'lomlashtirish jarayonida yuqori pedagogik imkoniyatlarga ega bo'lib, ularning jismoniy, ruhiy va ijtimoiy rivojlanishiga kompleks ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli ushbu o'yinlarni ta'lim va tarbiya tizimiga keng joriy etish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Mazkur tadqiqotda yoshlarni sog'lomlashtirishda milliy va xalq o'yinlaridan foydalanish hamda ushbu jarayonda ilg'or pedagogik texnologiyalarni qo'llashning nazariy va amaliy jihatlari o'rganildi. Olib borilgan ilmiy tahlillar va pedagogik tajriba natijalari shuni ko'rsatdiki, milliy va xalq o'yinlari yoshlarning jismoniy rivojlanishi, sog'lom turmush tarzini shakllantirish, ma'naviy kamolotini ta'minlash va ijtimoiy faolligini oshirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi.

Tadqiqot davomida milliy o'yinlarning sog'lomlashtiruvchi imkoniyatlari chuqur tahlil qilindi va ularning yoshlar organizmiga ijobiy ta'siri aniqlandi. Xususan, milliy harakatli o'yinlar yoshlarning jismoniy sifatlarini rivojlantirish, harakat faoliyatini takomillashtirish, organizmning funksional imkoniyatlarini kengaytirish va sog'lom turmush tarziga bo'lgan ehtiyojini shakllantirishga xizmat qilishi isbotlandi.

Shu bilan birga, xalq o'yinlari yoshlarni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash, ularda vatanparvarlik, jamoaviylik va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishda ham muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, milliy va xalq o'yinlarini ilg'or pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish ularning samaradorligini yanada oshiradi. Interaktiv metodlar, hamkorlikda o'qitish texnologiyalari, loyiha metodi, o'yin texnologiyalari va axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish yoshlarning mashg'ulotlarga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi, ularni faol ishtirok etishga undaydi hamda o'zlashtirish natijalarini yaxshilaydi.

Bunday yondashuv yoshlarning nafaqat jismoniy, balki intellektual, kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalarini ham rivojlantirish imkonini beradi. Pedagogik tajriba davomida tajriba guruhidagi yoshlarning jismoniy faolligi, sog'lom turmush tarziga bo'lgan motivatsiyasi va milliy o'yinlarga qiziqishi nazorat guruhiga nisbatan sezilarli darajada oshganligi kuzatildi. Bu esa innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarning yuqori samaradorligini tasdiqlaydi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari milliy o'yinlar yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etishda, ularni turli zararli odatlar va salbiy axborot oqimlaridan himoya qilishda samarali vosita ekanligini ko'rsatdi. Ayniqsa, bugungi raqamli texnologiyalar keng rivojlangan davrda yoshlarni real harakat faoliyatiga jalb etish, ularning jismoniy va ruhiy salomatligini mustahkamlashda milliy o'yinlarning ahamiyati yanada ortib bormoqda.

Olib borilgan tadqiqot asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

- milliy va xalq o'yinlari yoshlarni sog'lomlashtirishning samarali pedagogik vositasi hisoblanadi;
- milliy o'yinlar yoshlarning jismoniy sifatlarini rivojlantirish bilan birga ma'naviy-axloqiy tarbiyasiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi;
- ilg'or pedagogik texnologiyalarni qo'llash milliy o'yinlarning ta'limiy va tarbiyaviy samaradorligini oshiradi;
- interaktiv metodlar yoshlarning mashg'ulotlarga qiziqishi va faolligini kuchaytiradi;
- milliy o'yinlar sog'lom turmush tarzini shakllantirish va mustahkamlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi;
- xalq o'yinlari yoshlarda milliy o'zlikni anglash, vatanparvarlik va jamoaviylik tuyg'ularini rivojlantiradi.

Xulosa qilib aytganda, yoshlarni sog'lomlashtirish jarayonida milliy va xalq o'yinlaridan foydalanishni yanada kengaytirish, ularni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish hamda ta'lim va tarbiya amaliyotiga keng joriy etish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir. Mazkur yondashuv sog'lom, barkamol, jismonan chiniquqan va milliy qadriyatlarga sodiq yosh avlodni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Kelgusida ushbu yo'nalishda milliy o'yinlarning raqamli ta'lim muhiti bilan integratsiyasi, innovatsion metodikalar asosida yangi o'quv dasturlarini ishlab chiqish hamda yoshlar salomatligini mustahkamlashning samarali modellarini yaratish bo'yicha ilmiy izlanishlarni davom ettirish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev Yangi O'zbekiston strategiyasi. - Toshkent: O'zbekiston, 2021. - 464 b.
2. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. - Toshkent, 2020.
3. O'zbekiston Respublikasining "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi Qonuni. - Toshkent, 2015 (yangi tahrirlari bilan).
4. Sh.M.Mirziyoyev Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent: O'zbekiston, 2017. - 56 b.
5. Sh.M.Mirziyoyev Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. - Toshkent: O'zbekiston, 2018. - 592 b.
6. I.A.Karimov Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch. - Toshkent: Ma'naviyat, 2008. - 176 b.
7. A.A.Abdullayev Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. - Toshkent: O'qituvchi, 2018. - 320 b.
8. T.S.Usmonxo'jayev, Xo'jayev F.X. Harakatli o'yinlar. - Toshkent: O'qituvchi, 2017. - 240 b.
9. R.S.Salomov Sport mashg'ulotlarining nazariy asoslari. - Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2015. - 280 b.
10. F.A.Kerimov Sport sohasidagi ilmiy tadqiqotlar. - Toshkent: Zar qalam, 2019. - 256 b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.